

TYTUŁ PROJEKTU:

Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej - korytarze migracyjne (KIK/53)

Lutowiska 2012-09-20

Pirga Bartosz
Wasiak Przemysław

Raport techniczny z dotychczasowej realizacji działań przez Bieszczadzki PN

1. Waloryzacja barier liniowych (dróg) pod względem możliwości ich przekraczania przez zwierzęta.

Na obszarze realizacji projektu zdigitalizowano 20 odcinków głównych utwardzanych dróg publicznych (202.271 km). Poszczególne odcinki skategoryzowano pod względem możliwości przekraczania przez zwierzęta terytorialne o dużych wymaganiach siedliskowych. Podczas prac terenowych zdigitalizowano następujące kategorie dot. poszczególnych odcinków dróg:

- 1) na terenach otwartych / półotwartych
- 2) na terenach leśnych
- 3) z przylegającą zabudową ciągłą
- 4) z sąsiadującą zabudową rozproszoną
- 5) odcinki z oświetleniem ulicznym
- 6) odcinki z innymi barierami (np. parkingi)

Na podstawie zinwentaryzowanych barier oraz dotychczasowej wiedzy o wykorzystaniu przestrzennym obszaru realizacji projektu przez zwierzęta wytypowano następujące odcinki korytarzy (Ryc.1):

- 1) korytarze funkcjonalne - odcinki leśne, polno leśne, otwarte nie zawierające widocznych barier powodujących brak możliwości ich przekraczania przez zwierzęta; większość z tych odcinków wytypowano na podstawie znajomości miejsc przekraczanych przez zwierzęta;

- 2) korytarze potencjalne - odcinki leśne, polno leśne, otwarte z występującą np. zabudową rozproszoną bądź innymi barierami; odcinki te nie stanowią nieprzekraczalnej bariery dla zwierząt i mogą być okresowo wykorzystywane
- 3) odcinki nieprzekraczalne - fragmenty dróg z zabudową typu ulicowego, często oświetlone - nieprzekraczalne dla zwierząt;
- 4) odcinki zagrożone - fragmenty korytarzy funkcjonalnych, potencjalnych oraz nieprzekraczalnych - zagrożone rozwojem zabudowy i utratą możliwości przemieszczeń dla zwierząt; kategorię "nieprzekraczalny zagrożony" należy rozumieć jako odcinek nieprzekraczalny o szczególnie szkodliwej dla otoczenia emisji zagrożeń związanych z np. gwałtownym rozwojem infrastruktury (np. miejscowości Wetlina, Smerek)

Dla zwaloryzowanej sieci drogowej utworzono bazę danych, obliczono udziały (długości) poszczególnych odcinków dla różnych kategorii oraz stworzono warstwy GIS dla dalszych analiz.

2. Monitoring przejść zwierząt przez drogi na podstawie tropień zimowych.

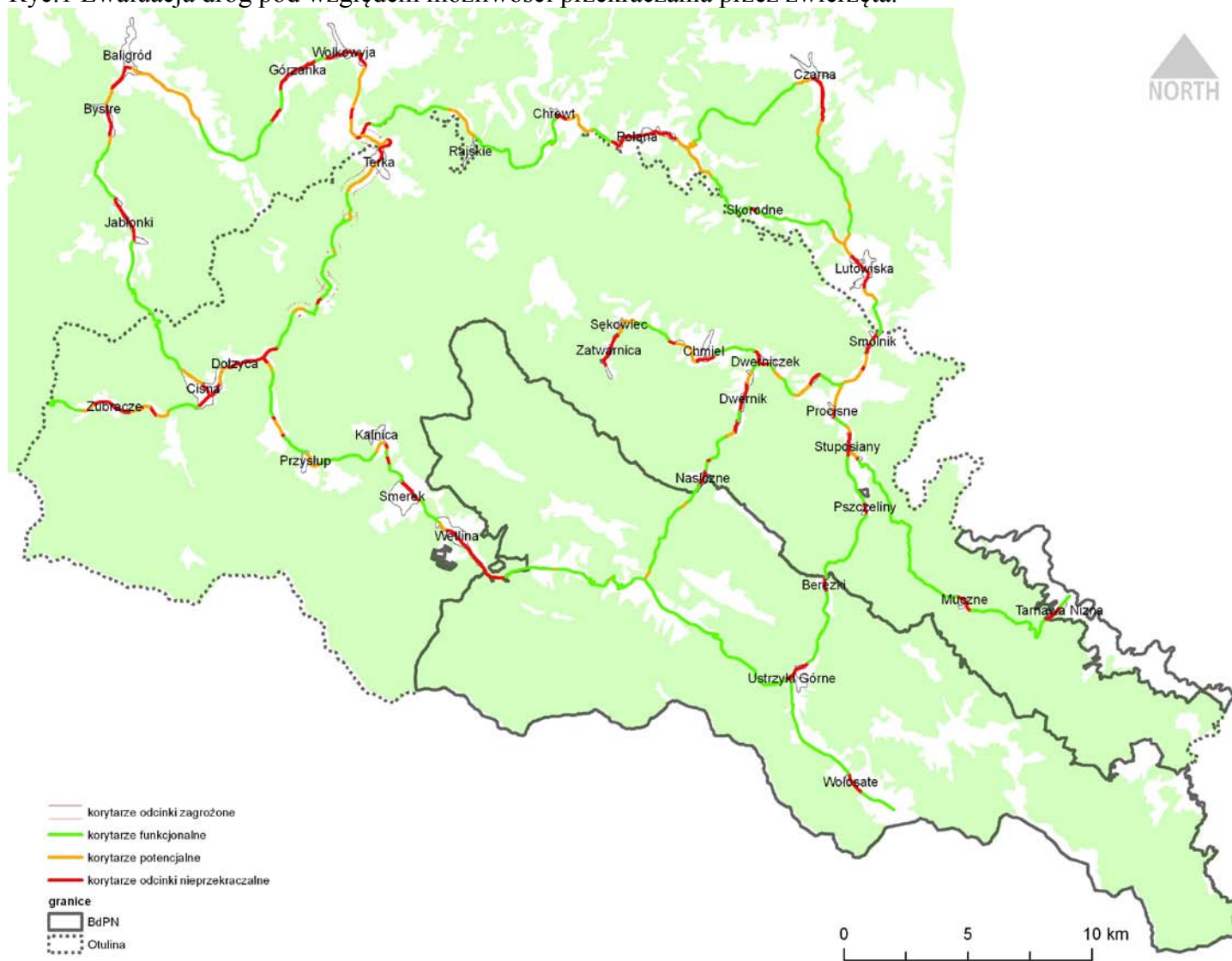
Zdigitalizowanym w ramach działań wymienionych w pkt.1 odcinkom dróg nadano numery w zakresie 1-20. Metodycznie zakłada się kilkakrotną w ciągu każdej zimy kontrolę wszystkich dróg wyszczególnionych na Ryc.1. W sezonie zimowym 2011/2012 ze względu na opóźnienia w starcie realizacji projektu i późniejszy brak śniegu autorzy opracowania wykonali jedną akcję inwentaryzacyjną na 8 odcinkach dróg. Na potrzeby późniejszych analiz (m.in. dystrybucji i zagęszczenia punktów) stworzono bazę danych, obejmującą dla każdego stwierdzenia tropu m.in jego lokalizację GPS, określenie gatunku, liczby zwierząt oraz kierunku przekraczania. Przykładowo dla dróg numer 3 i 5 (Procisne-Stuposiany i Stuposiany - Ustrzyki Górne) dnia 2012-04-02 zarejestrowano 34 przekroczenia przez zwierzęta (Ryc.2), w tym 5 wilków z watahy "stuposiańska"; 6 wilków z watahy "ruska" lub "stuposiańska" (dane niezweryfikowane) oraz niedźwiedzicę z dwoma młodymi (po wyjściu z gawry). Te przykładowe dane potwierdzają oraz uzupełniają informacje uzyskane przy pomocy innych metod monitoringowych stosowanych w BdPN o istotności tego odcinka drogowego dla zachowania spójności terytorialnej dwóch watah wilczych oraz niedźwiedzi gawrujących w przylegających obszarach.

3. Monitoring przejść zwierząt przez drogi na podstawie rejestracji za pomocą fotopułapek.

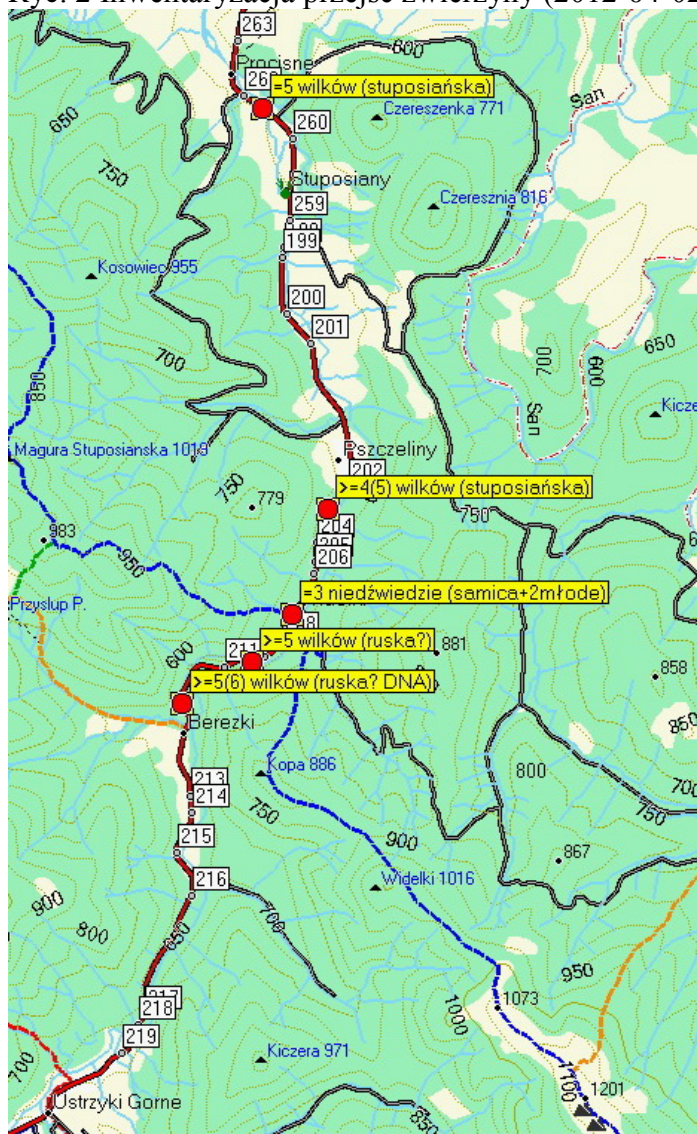
Od momentu dostarczenia w ramach projektu fotopułapek (6 lipca 2012) w trybie ciągłym realizowany jest monitoring przejść zwierząt przez drogi. Realizowana jest rejestracja obrazu statycznego (zdjęć) przy pomocy urządzeń o bardzo krótkim czasie wyzwalania migawki oraz nagrywane są jednocześnie filmy (uzupełnienie bazy danych / kontrola obszaru realizacji monitoringu). Dotychczas skontrolowano 4 odcinki dróg zlokalizowane m.in na obszarze BdPN. Przy zastosowaniu jednej fotopułapkolini kontrola obejmuje odcinek drogi o długości około 150 metrów przez okres dwóch tygodni. Uzyskane informacje pozwalają na weryfikację poszczególnych odcinków dróg pod względem przekraczania przez zwierzęta. Scalenie danych z zimowych tropień oraz całorocznego monitoringu fotograficznego i filmowego pozwoli na dokładną kwantyfikację wykorzystania poszczególnych odcinków dróg przez zwierzęta. W ramach realizacji zadania stworzono bazę danych, w

której zbierane są informacje dot. lokalizacji każdej fotopułapki, gatunków przekraczających fotopułapkolinię z wyszczególnieniem: dokładnej daty / godziny rejestracji w zsynchronizowanych urządzeniach, liczby zwierząt, płci, wieku i klasy wieku (jeżeli możliwe jest rozpoznanie). Rejestrowane dane pozwalają na analizy składu gatunkowego, liczby/częstotliwości przekroczeń (całościowo i gatunkowo). Na bieżąco wyliczane są indeksy przekraczania zwierząt (liczba zwierząt/jednostkę długości odcinka przekraczania). Wśród gatunków szczególnie cennych dla obszaru Bieszczadów dotychczas zarejestrowano obecność wilków, niedźwiedzi, rysi i żbików - w bezpośredniej bliskości pasa drogowego (Ryc.3 oraz materiał filmowy - wersja robocza (<http://youtu.be/xJdaKSrQi7E>)).

Ryc.1 Ewaluacja dróg pod względem możliwości przekraczania przez zwierzęta.

Ryc. 2 Inwentaryzacja przejść zwierzyny (2012-04-02) przez drogę Procisne - Ustrzyki Góne (wersja robocza, przykład wyników bez analiz)

ID	WP	NR. INWENTARYZACJI	DATA	OBSERWATOR	3IU	GPS	GATUNEK	LICZBA	KIERUNEK	OBS=1, TROP=0	UWAGI
1	198	1	2012-04-02	pirga bartosz	622681	5449296	lis	=1	>	0	
2	199	1	2012-04-02	pirga bartosz	622675	5449191	lis	=1	>	0	
3	200	1	2012-04-02	pirga bartosz	622622	5448623	lis	=1	<	0	
4	201	1	2012-04-02	pirga bartosz	622669	5448325	sama	=1	>	0	
5	202	1	2012-04-02	pirga bartosz	622395	5448801	jelen	>=4	<>	0	
6	203	1	2012-04-02	pirga bartosz	623086	5446649	wilk	>=5	>	0	0 od strony wilczej góry przez Udił, na mag stup- wataha stuposiańska, uzupełnić bd fauna
7	204	1	2012-04-02	pirga bartosz	622981	5446323	sama	>=1	<	0	
8	205	1	2012-04-02	pirga bartosz	622970	5446127	sama	=1	>	0	
9	206	1	2012-04-02	pirga bartosz	622968	5446009	sama	>=2	<>	0	
10	207	1	2012-04-02	pirga bartosz	622761	5445674	niedźwiedz	=3	<	0	0 niedźwiedzia z dwoma młodymi (9x3.5cm) - od strony mag.stup. - widelki; uzupełnić baza danych fauny
11	208	1	2012-04-02	pirga bartosz	622641	5445325	dzik	=2	<>	0	
12	209	1	2012-04-02	pirga bartosz	622473	5445156	jelen	>=2	<>	0	
13	209	1	2012-04-02	pirga bartosz	622473	5445156	lis	=1	<	0	0
14	210	1	2012-04-02	pirga bartosz	622361	5445097	wilk	=1	>	0	0
15	211	1	2012-04-02	pirga bartosz	622069	5445038	wilk	>=4 (5)	>	0	0
16	211	1	2012-04-02	pirga bartosz	622069	5445038	jelen	>=5	>	0	0
17	212	1	2012-04-02	pirga bartosz	621662	5444657	wilk	>=5 (6?)	<	0	0 do punktu 210 drogą, DNA M=wołosy[19?], stuposiańska?ruska?, uzupełnić bd
18	212	1	2012-04-02	pirga bartosz	621662	5444657	sama	=2	<	1	
19	213	1	2012-04-02	pirga bartosz	621765	5443726	lis	=1	>	0	
20	213	1	2012-04-02	pirga bartosz	621765	5443726	sama	=2	>	0	
21	214	1	2012-04-02	pirga bartosz	621779	5443668	dzik	=1	>	0	
22	214	1	2012-04-02	pirga bartosz	621779	5443668	lis	=1	>	0	
23	215	1	2012-04-02	pirga bartosz	621634	5443163	lis	=1	<>	0	
24	216	1	2012-04-02	pirga bartosz	621789	5442727	lis	=1	>	0	
25	217	1	2012-04-02	pirga bartosz	621388	5441521	sama	=2	<>	0	
26	218	1	2012-04-02	pirga bartosz	621303	5441407	dzik	=1	<	0	
27	218	1	2012-04-02	pirga bartosz	621283	5441407	zając	=1	<>	0	
28	219	1	2012-04-02	pirga bartosz	621123	5441129	lis	=1	>	0	

Ryc.3 Rejestracja gatunków zwierząt w bezpośredniej bliskości pasa drogowego.

